

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8. Vtrum sit idem quod assumptio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

naliter in vtraque natura. Sicut enim vnionis relatio inter corpus, & animam non est ad animam quomodolibet se habentem, sed ad animam communicantem substantiale suum esse corpori, ita relatio vnionis humane nature ad hypostasim diuinam, non est ad hypostasim filij Dei qualitercumque se habentem, sed ad filij Dei hypostasim vnam personaliter secum, hoc est cum humana natura. Et quia Auditor in hac responsione ad tertium loquitur de relatione vnionis inter naturam humanam, & personam filij Dei, vt clare sonat verba literarum, dicentis, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, ideo coniunctionem personale, seu, quod idem est, vnitatem personalem ex parte termini relationis vnionis possit. Et perinde valet, ac si dixisset, Homo est Deus propter vnionem, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, ideo coniunctionem personale, seu, quod idem est, vnitatem personalem ex parte termini relationis vnionis possit. Et perinde valet, ac si dixisset, Homo est Deus propter vnionem, in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, ideo coniunctionem personale, seu, quod idem est, vnitatem personalem ex parte termini relationis vnionis possit.

A D TERTIVM dicendum, quod homo dicitur creator, & est Deus propter vnionem in quantum terminatur ad hypostasim diuinam: non tamen sequitur, quod ipsa vnio sit creator, vel Deus: quia quod aliquid dicitur creatum, hoc magis respicit esse ipsius, quam rationem.

ARTICVLVS VIII.

Verum vnio Verbi incarnati sit idem, quod assumptio.

A D OCTAVVM sic proceditur. Videtur quod idem sit vnio, quod assumptio. Relationes enim sicut, & motus specificantur terminum: sed idem est terminus assumptionis, & vnionis, scilicet diuina hypostasis. Ergo videtur, quod non differat vnio, & assumptio.

3. di. q. 15. ar. 3. q. 3.

in illa inuenitur secundum rem vnitas personalis diuine hypostasis cum humana natura. Et si expositionem ad verbum desideras, dicis, Homo est Deus propter vnionem, hoc est relationem vnionis, non simpliciter, sed cum ista conditione explanante quomodo apponimus ly propter, ad relationem vnionis, scilicet in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, ita quod ly in quantum terminatur ad hypostasim, dimittit causalitatem relationis: immo adimit causalitatem a relatione, & transfert causalitatem illam ad terminum. Sicut enim cum dicimus, quod generationis motus, in quantum terminatur ad substantiam, est in genere substantie, intendimus quod generatio ratione termini fortitur, & dat esse substantiale: ita dum dicitur, quod relatio vnionis in quantum terminatur ad hypostasim diuinam, hoc est ratione hypostasis diuine, ad quam terminatur, dat quod homo est Deus. Et est sermo de hypostasi diuina, non qualitercumque se habente, sed terminante in rerum natura relationem vnionis nature humane ad ipsam: hypostasis siquidem diuina terminans relationem realem vnionis ad ipsam, est hypostasis diuina (vt dictum est) non qualitercumque se habens, sed vna personaliter cum humana natura. Constat autem euidentissime, quod ratione talis termini homo est Deus ac per hoc admitti potuit, quod relatio vnionis ratione talis termini dat, quod homo est Deus, & consequenter dici vere potuit, quod Deus est homo propter vnionem, in quantum terminatur ad diuinam hypostasim.

Ad primam igitur obiectionem dicitur, quod falsum supponit: quod, si ideo homo propter vnionem sit Deus, quia verum est in coi loquendo, quod vnum extremum vnionis est reliquum, quia vnio terminatur ad reliquum, hanc enim vniuersalem nec somnauimus: sed vt declaratum est, fundatur veritas dicti in litera super hoc, quia hoc extremum vnionis huius est tale, scilicet hypostasis diuina vna personaliter cum natura humana.

Ad secundam quoque dicitur, quod homo est Deus secundum substantiam: esse namque Deum, quod communicatur homini, non est esse relatiuum, sed in genere seu ordine substantie. Et quamuis esse aliquid in communi loquendo propter terminum relationis precise, sit esse relatiuum, esse tamen aliquid ratione talis termini, si persone diuine, vnus personaliter cum natura humana, non est esse relatiuum, sed esse diuinum. Et sic patet, quod non extorquendo literam, sed de vnione quo ad relationem loquendo, vera est litera.

Super Questionis 2. Articulum octauum.

In titulo articuli sunt tres termini Vnio, assumptio, & Idem, Et primus quidem terminus declaratus est in precedenti articulo.

Secundus in corpore declarabitur, tertius aut absolute sumendus est, sicut iacet. In calce autem articuli soluendo exprimitur qua diuersitate seu differentia sunt non idem, puta reali, vel rationis, vel vtraque.

In corpore articuli respondetur quæsto vnica conclusione: Inter vnionem, & assumptionem triplex est differentia. Declaratur manifestando singula membra sigillatim, & ordinate, ita vt processus clarus sit in litera.

¶ 2. Præterea. In mysterio incarnationis idem videtur esse vnions, & assumens, unitum, & assumptum: sed vnio, & assumptio videntur sequi actionem, & passionem vnionis, & uniti, vel assumptis, & assumpti. Ergo videtur idem esse vnio, quod assumptio.

¶ 3. Præter. Damascenus * dicit in 3. lib. Aliud est vnio, aliud incarnatio: nam vnio solam demonstrat copulationem, ad quem aut facta est non adhuc: humanatio autem, & incarnatio determinant, ad quem facta sit copulatio. Sed similiter assumptio non determinat, ad quem facta sit copulatio. Ergo videtur vnio idem esse quod assumptio.

SED CONTRA est, quod diuina natura dicitur unita, non autem assumpta.

RESPON. Dicendum, quod si-

niri secundum rem duo, scilicet ipsam relationem vnionis, & actionem, & passionem, qui omnis relatio recipiens esse reale ex tempore, causatur ex aliqua mutatione, mutatio autem in actione, & passione consistit. Relatio igitur vnionis inter naturam humanam, & diuinam in Christo, cum incepit esse secundum rem in natura humana ex tempore, oportet quod ex aliqua causata sit mutatione, qua in aliquo patiente ex aliqua actione fit. Duobus igitur inuenitur in hoc mysterio, scilicet relatione vnionis, & actione, & passione, cum vnio significet relationem, consequens est quod assumptio significet actionem vel passionem. Et manifestatur consequentia: quia assumptio ne aliquis dicitur assumens tanquam agens, & aliquid dicitur assumptum tanquam patiens.

Secunda autem differentia est: quia assumptio dicitur sicut in fieri, vnio autem sicut in facto esse. Probat ex signo seu effectu: quia vnions dicitur esse vnium, assumens autem non dicitur esse assumptum, hoc est, vnium prædicatur de vniente, dicendo, hoc est illud assumptum autem non sic prædicatur de assumente. Et quod hoc deriuatur ex dicta differentia, manifestatur, quia inter ly homo, & ly natura humana, hæc est differentia in mysterio incarnationis, quod homo significat naturam humanam, vt in termino assumptionis, constat autem terminum assumptionis spectare ad incarnationem, vt in facto esse, natura vero humana significat naturam humanam, vt qua assumitur, quod constat spectare ad incarnationem, vt in fieri. Dicimus autem quod vnions scilicet filius Dei, est homo, & non dicimus, quod idem assumens est natura assumpta.

Tertia vero differentia est, quod assumptio determinat terminum a quo, & ad quem, vnio autem nihil horum determinat. Huius differentie primo redditur ratio ex prima: quia relatio æquiparantie non magis se habet ad vnum extremum, quam ad aliud: actio autem, & passio diuersimode se habet ad agens, & patiens, & ad diuersos terminos. Ex hoc enim sequitur, quod cum vnio sit relatio æquiparantie, nullum extremum determinet, assumptio autem, quia est actio, vel passio, determinare potest sibi terminos a quo, & ad quem. Secunda manifestatur de assumptione, & etymologia nominis. Tertia manifestatur ex signo, scilicet quod indifferenter vnium extremum dicitur vnium alteri, non autem assumptum, vt patet in litera clare.

Circa hæc dubium primo occurrit de prima differentia. Nam non solum assumptio, sed etiam vnio significat actionem, quod etiam ex litera probatur, dum dicitur, quod vnions dicitur esse vnium, & filius est vnions sibi naturam humanam, & in responsione ad secundum, quod Persona Patris vnuit naturam humanam Filio. Certum est enim, quod vnire est agere, &

id eo

ideo commune est Patri, & Filio, & Spiritu sancto, & similiter quod uiuens est agens. Ruit igitur differentia prima.

¶ Dubium secundo occurrit de secunda differentia: quia aut intelligitur quo ad rem significatam, aut quo ad modum significandi. Non quo ad modum significandi: quia tam vnire, quam assumere significat per modum verbi: omne autem verbum significat per modum fluxus, & fieri. Nec quo ad rem significatam: quia natura humana, de qua verificatur, quod est vnita, non praedicatur de quocumque uiuente: quia nec Deus, nec Filius est natura humana.

¶ Dubium tertio occurrit de eo, quod in tertia differentia dicitur, vnionem hanc esse relationem aequiparantiam, quia constat ex praecedenti articulo esse relationem in, & ex altero tantum extremo: quoniam in sola natura humana habet esse: ratio autem aequiparantiam, ut ipsum nomen sonat, aequae habet ad utrumque extremum.

¶ Dubium quarto occurrit, qualis sit differentia inter vnionem, & assumptionem, an rationis tantum, an etiam realis. Et est ratio dubij: quia in litera in calce responsionis ad tertium concluditur, quod assumptio differt ratione ab vnione, & incarnatione, clarumque videtur, quod assumptio non differt realiter, sed ratione tantum ab incarnatione, cum ergo simul contemplantur assumptioni, sola rationis differentia apparet. In oppositum autem tenet, quia actio & passio distinguuntur realiter a ratione consequente coniunctum, quod per actionem, & passionem fit: sed assumptio, & vnio sic se habent, ergo.

¶ Dubium quinto est de termino assumptionis, ad quid scilicet terminatur, ac quis est proprius terminus assumptionis, an absolutum aliquid, vel relatum. Et est ratio dubij ex parte rei: quia per istam actionem nullum absolutum fit in persona diuina, & similiter nullum absolutum ponitur in natura humana, sed nec etiam in persona diuina realis relatio acquiritur, sed in sola natura humana fit de nouo solummodo relatio realis vnionis ad personam Filij: constat autem, quod terminus actionis proprius est illud ens, quod fit per actionem illam. sola igitur relatio realis vnionis huius naturae humanae ad personam Filij, est terminus proprius actionis, & passionis, assumptionis nomine importat.

¶ Ratio vero dubij ex parte nostra est, quia doctores aliqui hoc dicunt. Scotus enim in 3. sentent. dist. 1. quaest. 1. tenet huiusmodi assumptionem terminari ad relationem vnionis: quia nullum est ibi absolutum nouum tam in natura, quam in persona, ponens hanc relationem non spectare ad genus relationis, sed esse de genere respectuum extrinsecus aduenientium, qui scilicet non necessario sequuntur fundamentum etiam posito termino, quales dicit esse vnionis respectus inter animam, & corpus, si praesentia seorsum vniuntur de nouo, & panis, & quantitas Sacramenti vniuntur, nullum enim absolutum in huiusmodi vnionibus acquireretur, fundans vnionem relationem, sed ad solam vnionem relationem terminaretur actio vnitiua.

¶ Durandus quoque in 3. sentent. dist. 5. quaest. 2. tenet actionem, quae assumptionis nomine significatur, proprie loquendo, terminum intrinsecum esse respectum vnionis, quem dicit esse, non relationis genericae, sed modum quandam realem, sicut inherere est modus realis consequens naturam accidentis. Ad huiusmodi namque respectus dicit posse esse motum, & actionem naturalem: quamuis ad vnionem naturae humanae in persona diuina, sola diuina actio poterit terminari.

cut dictum est, vnio importat relationem quandam diuinae naturae, & humanae secundum, quod conueniunt in vna persona. Omnis autem relatio, quae incipit esse ex tempore, ex aliqua mutatione causatur: mutatio autem consistit in actione, & passione.

Sic ergo dicendum est, quod prima, & principalis differentia inter assumptionem, & vnionem est, quod vnio importat ipsam relationem, assumptio autem actionem, secundum quam dicitur aliquis assumens, vel passionem, secundum quam dicitur aliquid assumptum. Ex hac autem differentia, accipitur secundo alia differentia, nam assumptio dicitur sicut in fieri, vnio autem sicut in facto esse, & ideo vnionem dicitur esse vnium, assumens autem non dicitur esse assumptum. Natura enim humana significatur, ut in termino as-

sumptionis ad hypostasim diuinam, per hoc, quod dicitur homo. unde vere dicimus, quod filius Dei qui est vnionem sibi humanam naturam, est homo. Sed humana natura in se considerata, id est in abstracto, significatur vt assumpta, non autem dicimus quod filius Dei sit humana natura. Ex eadem etiam sequitur tertia differentia, quod relatio praecipue aequiparantiae non magis se habet ad unum extremum, quam ad aliud: actio autem, & passio diuersimode se habent ad agens & patiens, & ad diuersos terminos. Et ideo assumptio determinat terminum a quo, & ad quem dicitur enim assumptio quasi ab alio ad se sumptio: vnio autem nihil horum determinat. unde indifferenter dicitur, quod humana natura est vnita diuinae, & e converso. Non autem dicitur diuina natura assumpta ab humana, sed

fundamento si supponas, quod ly vnio, est & nomen dum declinatur haec vnio, vnionis, est & verbum, dum dicitur, vnio, vnio, vniti, vnium, & quod idem formaliter significat, vt nomen, & vt verbum, sicut similitudo, & assimilare, videbis, quod quia nomen vnionis formaliter significat relationem, etiam verbum vnionis significat formaliter relationem: significat enim vnire, vnionem facere, sicut assimilare, similitudinem facere. Si namque diligentius ad positum fundamentum reuolueris significatum hoc, scilicet facere vnionem, clare perspicias, quod quum ly facere, illam supponat actionem quam assumptio significat, inter vnionem, & assumptionem hanc primo inuenies differentiam, quod assumptio actionem, & passionem formaliter explicat quae in incarnatione inuenitur: vnio vero, & vnire inde derivatum, formaliter relationem explicat, quamuis vnire per modum actionis significet illam relationem. Conceditur ergo, quod in communi vnio verbum significat actionem, hoc est vnionem facere: sed quia in proposito ly facere non dicit actionem propriam ipsius relationis distinctam contra actionem significatam per ly assumere, ideo & vera est differentia prima assignata in proposita materia, quod vnio significat formaliter relationem, assumptio actionem, vel passionem, & verum simul est, quod vnire significat actionem eandem, vt terminatur ad relationem, significat enim vnionem facere, & propterea tot Trinitati attribuitur. Vnire, & esse vnionem, vt in litera dicitur.

¶ Ad secundum dubium dicitur, quod differentia secunda intelligitur, quo ad rem significatam: quia scilicet res significata per Vnire, hoc est facere relationem vnionis, non est nisi, vt in facto esse: quia non est nisi in termino assumptionis. intelligi enim oportet prius natura terminari assumptionem, quam consurgat assumpti relatio vnionis, quoniam non vnire nisi per assumptionem: sicut oportet prius natura terminari dealbationem, quam consurgat vnio albedinis cum subiecto: quia igitur assumere, vt assumere est efficax sicut via, & assumere, vt est facere vnionem, efficax, non nisi in termino inuenitur, ideo ex parte rei differentia secunda posita est, quod assumere dicitur, vt in fieri vnire autem, vt in facto esse. Nec effectus allatus hic in litera, intelligendus est vniuersaliter, vt obiecto opponit, quoniam constat ex litera non esse verum vniuersaliter, quod vnionem est vnium. Parer enim est vnionem & non esse vnium, quia non est homo. Sed est intelligendus permixtus, hoc est, quod hinc prouenit, quod permittitur aliquid vnionem esse vnium, si tamen significatur, vt in facto esse, vt in termino, & propterea in litera caute dicitur. Vnde vere dicimus,

In oppositum autem est, quod Auctor hic dicit in calce corporis articuli, quod assumptio determinat pro termino ad quem personalitatem diuinam, vt scilicet persona diuina in humana natura subsistat. Constat autem hoc non esse respectum, sed esse absolutum, vt potest de genere seu ordine substantiae. ergo.

¶ Ad primum dubium dicitur, quod prima differentia optima est, quantum ad formale significatum. Ad cuius euidenciam considerandum est fundamentum in litera positum, scilicet quod in mysterio incarnationis quantum ad propositum spectat, duo tantum inueniuntur, scilicet actio, & passio, & relatio vnionis, & quod relatio vnionis non sit alia actione, & passione ab illa actione, & passione, quam significat assumptio: sed illa actio, quae est assumere, factio est vnionis, non curado pronunc de modo, quo fit vnionis relatio per actionem illam: hoc enim ad quantum dubium spectat. Huic enim

fundamento si supponas, quod ly vnio, est & nomen dum declinatur haec vnio, vnionis, est & verbum, dum dicitur, vnio, vnio, vniti, vnium, & quod idem formaliter significat, vt nomen, & vt verbum, sicut similitudo, & assimilare, videbis, quod quia nomen vnionis formaliter significat relationem, etiam verbum vnionis significat formaliter relationem: significat enim vnire, vnionem facere, sicut assimilare, similitudinem facere. Si namque diligentius ad positum fundamentum reuolueris significatum hoc, scilicet facere vnionem, clare perspicias, quod quum ly facere, illam supponat actionem quam assumptio significat, inter vnionem, & assumptionem hanc primo inuenies differentiam, quod assumptio actionem, & passionem formaliter explicat quae in incarnatione inuenitur: vnio vero, & vnire inde derivatum, formaliter relationem explicat, quamuis vnire per modum actionis significet illam relationem. Conceditur ergo, quod in communi vnio verbum significat actionem, hoc est vnionem facere: sed quia in proposito ly facere non dicit actionem propriam ipsius relationis distinctam contra actionem significatam per ly assumere, ideo & vera est differentia prima assignata in proposita materia, quod vnio significat formaliter relationem, assumptio actionem, vel passionem, & verum simul est, quod vnire significat actionem eandem, vt terminatur ad relationem, significat enim vnionem facere, & propterea tot Trinitati attribuitur. Vnire, & esse vnionem, vt in litera dicitur.

¶ Ad secundum dubium dicitur, quod differentia secunda intelligitur, quo ad rem significatam: quia scilicet res significata per Vnire, hoc est facere relationem vnionis, non est nisi, vt in facto esse: quia non est nisi in termino assumptionis. intelligi enim oportet prius natura terminari assumptionem, quam consurgat assumpti relatio vnionis, quoniam non vnire nisi per assumptionem: sicut oportet prius natura terminari dealbationem, quam consurgat vnio albedinis cum subiecto: quia igitur assumere, vt assumere est efficax sicut via, & assumere, vt est facere vnionem, efficax, non nisi in termino inuenitur, ideo ex parte rei differentia secunda posita est, quod assumere dicitur, vt in fieri vnire autem, vt in facto esse. Nec effectus allatus hic in litera, intelligendus est vniuersaliter, vt obiecto opponit, quoniam constat ex litera non esse verum vniuersaliter, quod vnionem est vnium. Parer enim est vnionem & non esse vnium, quia non est homo. Sed est intelligendus permixtus, hoc est, quod hinc prouenit, quod permittitur aliquid vnionem esse vnium, si tamen significatur, vt in facto esse, vt in termino, & propterea in litera caute dicitur. Vnde vere dicimus,

¶ Ad primum dubium dicitur, quod prima differentia optima est, quantum ad formale significatum. Ad cuius euidenciam considerandum est fundamentum in litera positum, scilicet quod in mysterio incarnationis quantum ad propositum spectat, duo tantum inueniuntur, scilicet actio, & passio, & relatio vnionis, & quod relatio vnionis non sit alia actione, & passione ab illa actione, & passione, quam significat assumptio: sed illa actio, quae est assumere, factio est vnionis, non curado pronunc de modo, quo fit vnionis relatio per actionem illam: hoc enim ad quantum dubium spectat. Huic enim

fundamento si supponas, quod ly vnio, est & nomen dum declinatur haec vnio, vnionis, est & verbum, dum dicitur, vnio, vnio, vniti, vnium, & quod idem formaliter significat, vt nomen, & vt verbum, sicut similitudo, & assimilare, videbis, quod quia nomen vnionis formaliter significat relationem, etiam verbum vnionis significat formaliter relationem: significat enim vnire, vnionem facere, sicut assimilare, similitudinem facere. Si namque diligentius ad positum fundamentum reuolueris significatum hoc, scilicet facere vnionem, clare perspicias, quod quum ly facere, illam supponat actionem quam assumptio significat, inter vnionem, & assumptionem hanc primo inuenies differentiam, quod assumptio actionem, & passionem formaliter explicat quae in incarnatione inuenitur: vnio vero, & vnire inde derivatum, formaliter relationem explicat, quamuis vnire per modum actionis significet illam relationem. Conceditur ergo, quod in communi vnio verbum significat actionem, hoc est vnionem facere: sed quia in proposito ly facere non dicit actionem propriam ipsius relationis distinctam contra actionem significatam per ly assumere, ideo & vera est differentia prima assignata in proposita materia, quod vnio significat formaliter relationem, assumptio actionem, vel passionem, & verum simul est, quod vnire significat actionem eandem, vt terminatur ad relationem, significat enim vnionem facere, & propterea tot Trinitati attribuitur. Vnire, & esse vnionem, vt in litera dicitur.

¶ Ad secundum dubium dicitur, quod differentia secunda intelligitur, quo ad rem significatam: quia scilicet res significata per Vnire, hoc est facere relationem vnionis, non est nisi, vt in facto esse: quia non est nisi in termino assumptionis. intelligi enim oportet prius natura terminari assumptionem, quam consurgat assumpti relatio vnionis, quoniam non vnire nisi per assumptionem: sicut oportet prius natura terminari dealbationem, quam consurgat vnio albedinis cum subiecto: quia igitur assumere, vt assumere est efficax sicut via, & assumere, vt est facere vnionem, efficax, non nisi in termino inuenitur, ideo ex parte rei differentia secunda posita est, quod assumere dicitur, vt in fieri vnire autem, vt in facto esse. Nec effectus allatus hic in litera, intelligendus est vniuersaliter, vt obiecto opponit, quoniam constat ex litera non esse verum vniuersaliter, quod vnionem est vnium. Parer enim est vnionem & non esse vnium, quia non est homo. Sed est intelligendus permixtus, hoc est, quod hinc prouenit, quod permittitur aliquid vnionem esse vnium, si tamen significatur, vt in facto esse, vt in termino, & propterea in litera caute dicitur. Vnde vere dicimus,

Ar. praeced.

ib. 30. id est.

num ad corpus seu esse album ad subiectum, & similiter ita se habet natura humana ad eundem Dei filium, sicut anima ad corpus, & albedo ad subiectum. Et propterea, ut iam dictum est, quod admodum generatur ex unione, & corrumpitur ex separatione non albedo, nec subiectum, sed esse album, & similiter, non anima nec corpus, sed esse animatum, & esse viuum, ita ex vi assumptionis non fit filius Dei, non fit natura humana, sed fit esse hominem non in communi, sed hunc, & similiter, si separaretur natura humana, corrumpetur non natura humana, sed esse hominem hunc.

Nam si sibi relinquere- tur natura humana, non esset idem homo, sed alius homo fieret, qui in natura illa subsisteret: non enim Christus subsisteret in illa natura, sed alius homo. Unde si verbaliter etiam desideras respondere habes, quod esse hominem, est illa entitas absoluta, quae fundat relationem unionis in mysterio incarnationis, & quod ista entitas si est, necessario est vnica Verbo. Impossibile est siquidem inueniri idem esse hominem separatum a Verbo: quia nisi posset inueniri eadem natura humana separata a verbo quoniam esse hominem, numeratur ad numerationem indiuiduorum hominis. Si enim natura humana separaretur a Verbo, eo ipso quod fieret, & esset alius homo, esset aliud numero esse hominem, quod ille alius esset homo; & aliud quo nunc verbum Dei est homo: quoniam ut iam dictum est, esse hominem in compositione naturae, & suppositi consistit, ac per hoc variato supposito, variabitur numeraliter. Sicut si albedo migraret de subiecto in subiectum, esset aliud, & aliud numero esse album, iuxta numerum subiectorum: & similiter si anima migraret de corpore in corpus, esset aliud, & aliud numero esse viuum, iuxta numerationem corporum eadem ratione, quia in compositione haec omnia consistunt. & diuersitas numeralis, diuersitatem subiectorum, seu suppositorum comitatur. Et sic patet, quod est aliqua entitas absoluta, quae quodammodo est in natura creata, scilicet humana natura Christi, scilicet esse hominem, quae si est eadem numero, necessario est vnica personae diuinae.

3. dist. 5. q. 1. art. 1. q. 1. & 4. c. 6. c. 41.

est copulatio ex parte assumptis, inquantum assumptio dicitur quasi ad se sumptio: sed incarnatio, & humanatio ex parte assumpti, quod est caro, vel natura humana. Et ideo assumptio differt ratione, & ab unione, & ab incarnatione seu humanatione.

ARTICVLVS IX.

Vtrum vnio duarum naturarum in Christo sit maxima vnio.

AD NONVM sic proceditur. Vt, quod vnio duarum naturarum in Christo non sit maxima vnio. Vnitum enim deficit in ratione unitatis ab eo, quod est vnium, eo quod vnium dicitur per participationem, vnium autem per essentiam: sed in rebus creatis aliquid dicitur simpliciter esse vnium, sicut proprie patet de vnitate ipsa, quae est principium numeri. ergo homini vnio, de qua loquimur, non importat maximam unitatem.

¶ 2. Praet. Quae ea, quae vniantur, magis distat, tanto minor est vnio sed ea, quae sunt in hanc unionem uniuntur, maxime distant. Natura diuina, & humana: distant enim in infinitum. ergo huius-

modi est minima vnio. ¶ 3. Praet. Per vnionem fit aliquid vnium: sed ex unione animae, & corporis in nobis fit aliquid vnium in persona, & natura: ex unione autem diuinae, & humanae naturae fit aliquid vnium solum in persona. ergo maior est vnio animae ad corpus, quam diuinae naturae ad humanam: & sic vnio de qua loquimur, non importat maximam unitatem.

RESPON. Dicendum, quod vnio importat coniunctionem aliquorum in aliquo vno. Potest ergo vnio incarnationis dupliciter accipi, vno modo, ex parte eorum quae coniunguntur: alio modo, ex parte eius, in quo coniunguntur, & ex hac parte, homini vnio

huic homini, quale est esse hominem inuentum in hoc homine, qui est Christus. Et haec dicta sunt, loquendo de termino assumpti primum secundum rem, hoc est, actionis, & passionis intellectae per nomen assumptionis: nam loquendo de termino assumptionis, ut importatur in vocabulo assumendi, remitto te ad litteram, quod natura humana est, ut terminus a quo, & persona diuina est, ut terminus ad quem. Quae ideo pro nouitatis dixerim ut non putent doctores nam datam a verbis Auctoris differre: sed attendant, quod secundum varias considerationes varie assignari potest terminus. Nos autem ad rem spectauimus, ut actioni reali, & esse cuius tam excellenti

quod natura humana est, ut terminus a quo, & persona diuina est, ut terminus ad quem. Quae ideo pro nouitatis dixerim ut non putent doctores nam datam a verbis Auctoris differre: sed attendant, quod secundum varias considerationes varie assignari potest terminus. Nos autem ad rem spectauimus, ut actioni reali, & esse cuius tam excellenti

LI. c. 10. an. suum proprium, ac te med. 10. 3. pro modo terminum in re reale assignaremus. Et licet non manifestauerimus, quomodo quod dictum est, sit manifestum tamen ex se dei doctrina, quod ita est. Et hoc sufficere debet in tanto mysterio: quod, ut Aug. dicit si ratione haberet non esset admirabile, & si exemplum haberet non esset singulare. Et ideo caute exempla accipienda sunt, ut scilicet, ut cumque perspicimus mysterii altitudinem, nec mediatur, illud viribus ingenio humani.

RESPO. Dicendum, quod vnio importat coniunctionem aliquorum in aliquo vno. Potest ergo vnio incarnationis dupliciter accipi, vno modo, ex parte eorum quae coniunguntur: alio modo, ex parte eius, in quo coniunguntur, & ex hac parte, homini vnio

Super Questionis 2. Articulum nonum.

IN articulo 9. aduerte primo, quod cum iam distinctum sit de vnione vel pro relatione vnionis, vel pro coniunctione, ad qua consequitur relatio vnionis, hoc in loco non sumitur vnio pro relatione, sed pro coniunctione ipsa, ut patet in principio corporis articuli, & ex conditione, quae de ipsa inquiritur, scilicet de excellentia eius respectu reliquarum coniunctionum. Ridiculum enim hoc est, querere de relatione, nisi ratione fundamenti, nam seclusa ratione fundamenti, nulla vnionis relatio est maior altera: sed ideo vnio materiae, & formae est maior vnione substantiae, & accidentis, quia fundamentum est magis indiuisum, ut patet.

Aduerte secundo quod non queritur explicite de vnione naturae, & personae vtrum sit maxima: sed de vnione naturarum in persona, verumtamen, & hoc in responsione ad vltimum tractabit. In corpore articuli duo sunt, primo ponitur distinctio b. mebris deinde responderetur quaestio cuius distinctione iuxta membra proposita distinctionis. Est autem distinctio ista. Vnio incarnationis dupliciter consideratur, vel ex parte naturarum coniunctarum, vel ex parte eius in quo coniunguntur. Probatur distinctio, quia vnio claudit in se duo, primo, extrema, quae iunguntur: secundo, vnium in quo coniunguntur: est enim vnio coniunctio aliquorum in aliquo vno. Principalis conclusio responsiua quaestio est, Vnio naturarum in Christo ex parte eius, in quo vniantur, est maxima. Probatur, quia vnitas diuinae personae, in qua vniantur, est maxima. Secundaria conclusio est. Huiusmodi vnio ex parte naturarum, quae coniunguntur, non est maxima, nec aliter probatur.

Circa distinctionem in littera assignatam, dubium non dissimulandum occurrit: quoniam videtur deficiens, quia coniunctio aliquorum in aliquo vno, potest accipi non solum ex parte eorum, quae coniunguntur, vel ex parte eius, in quo coniunguntur: